

Inwentaryzacja i zwalczanie obcych gatunków roślin nad Jeziorem Charzykowskim

Justyna Rymon Lipińska

Zaborski Park Krajobrazowy (ZPK) położony jest w północno-zachodniej części Borów Tucholskich, na południowo-zachodnim skraju województwa pomorskiego. Jezioro Charzykowskie jest zbiornikiem przepływowym na szlaku rzeki Brdy i największym jeziorem na tym terenie. Jego powierzchnia wynosi 1363,8 ha, a maksymalna głębokość 30,5 m. Leżące u krańców jeziora miejscowości Charzykowy i Małe Swonegacie dzieli wodą 9,5 km. Na wschodnim brzegu jeziora leżą też wsie Funka i Bachorze. Jezioro Charzykowskie jest istotnym węzłem turystycznym, w którym zbiegają się szlaki wodne, piesze i rowerowe oraz skupiają liczne ośrodki czasowe i indywidualna zabudowa letniskowa.

Jednym z celów ochrony ZPK jest zachowanie ważnych dla utrzymania różnorodności biologicznej typów siedlisk, w szczególności specyficznych stref ekotonowych oraz ekosystemów wodnych, torfowiskowych i bagiennych. Od kilku lat obserwowano wkraczanie do siedlisk naturalnych gatunków inwazyjnych, które stanowią zagrożenie dla różnorodności biologicznej, przekształcają ekosystemy oraz zmieniają krajobraz. Dlatego w 2011 roku ZPK wykonał inwentaryzację gatunków inwazyjnych wzdłuż linii brzegowej Jeziora Charzykowskiego i podjął próbę ich zwalczania.

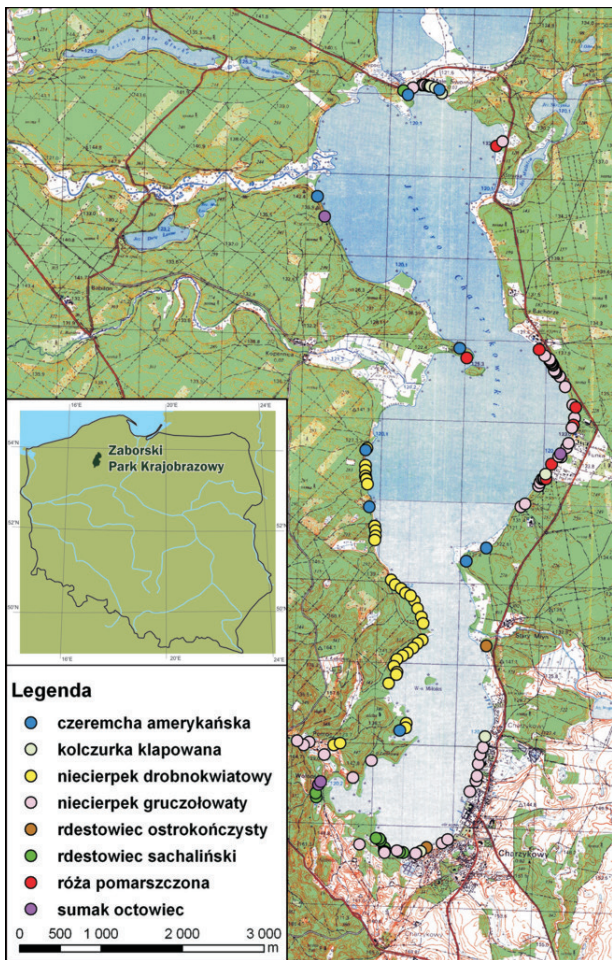
Inwentaryzację wykonano w sierpniu 2011 roku, przechodząc całą linię brzegową Jeziora Charzykowskiego w pasie o szerokości 50 metrów. Wszystkie miejsca, na których odnotowano występowanie gatunków inwazyjnych namierzano za pomocą odbiornika GPS oraz oceniano ilościowość gatunku według trzech stopni: pojedynczo, kilkanaście i łąnowo.

Największe zróżnicowanie w składzie gatunkowym wykazano na północnym, południowym i wschodnim brzegu jeziora, czyli tam, gdzie zlokalizowane są miejscowości (ryc. 1).

Najczęściej i najobficiej występującymi gatunkami okazały się: niecierpek gruczołowaty *Impatiens glandulifera*, rdestowiec sachaliński *Reynoutria sachalinensis* i kolczurka klapowana *Echinocystis lobata*, które najprawdopodobniej są uciekinierami z ogródków przydomowych i teraz swobodnie rozprzestrzeniają się w środowisku naturalnym. W większości odnotowanych miejsc gatunki występowały po kilka lub kilkanaście osobników, co sugeruje wczesne stadium inwazji. Tylko w kilku przypadkach, gatunki występowały łąnowo, jednak powierzchnia, którą zajmowały na poszczególnych stanowiskach nie przekraczała 100 m². Zachodni brzeg jeziora zdominowany jest przez powszechnie występującego w siedliskach łąkowych i buczyn niecierpka drobnokwiatowego, który występuje łąnowo. Oprócz wyżej wymienionych gatunków w strefie brzegowej Jeziora Charzykowskiego odnotowano również występujące pojedynczo: rdestowca ostrokończystego, czeremchę amerykańską, sumaka ołowca i różę pomarszczoną.

Pozyskane w czasie inwentaryzacji dane posłużyły do próby zwalczania dwóch inwazyjnych gatunków: niecierpka gruczołowatego i kolczurki klapowanej. Wszystkie odnotowane osobniki wyżej wymienionych gatunków zostały usunięte przez pracowników parku poprzez ręczne wrywanie. Usuwanie wykonano w sierpniu w czasie kwitnienia roślin, a przed wydaniem owoców, aby nie dopuścić do wysiania nasion. Usunięte rośliny pakowano do szczelnych worków foliowych i wywożono na nieczynne składowisko odpadów, gdzie je

przesuszano i składowano. Miejsce to jest na bieżąco monitorowane w celu uniknięcia niekontrolowanego wprowadzenia gatunków na nowe stanowisko.

Ryc. 1. Rozmieszczenie gatunków inwazyjnych nad Jeziorem Charzykowskim w Zaborskim Parku Krajobrazowym

Fig. 1. Distribution of invasive species near Charzykowskie Lake in Zaborski Landscape Park

Wszystkie odnotowane miejsca występowania gatunków inwazyjnych będą w przyszłości poddane monitoringowi. Planowana jest coroczna kontrola linii brzegowej Jeziora Charzykowskiego w czasie kwitnienia roślin. Nowe stanowiska nanoszone będą na mapę wraz z określeniem ich ilościowości. Odnotowane do tej pory stanowiska roślin, będą oceniane pod kątem tempa zwiększania ich liczebności. Planuje się również kontynuację usuwania niecierpka gruczołowatego i kolczurki klapowanej, co ma przyczynić się do ograniczenia występowania tych gatunków w strefie brzegowej Jeziora Charzykowskiego.

Summary: Inventory and eradication of invasive species near Charzykowskie Lake. Protection of biodiversity is fundamental task of landscape park. Invasive species are a major threat to our environment because they change natural ecosystems. In 2011 Zaborski Landscape Park made inventory their distribution near Charzykowskie Lake and attempted their elimination.

Keywords: invasive species, Charzykowskie Lake, Zaborski Landscape Park

Justyna Rymon Lipińska

Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych,
Zaborski Park Krajobrazowy
j.lipinska@pomorskieparki.pl